

Вадим АДАДУРОВ

**НАПОЛЕОН І ГАЛИЧИНА:
ФРАНЦУЗЬКІ ПЛАНИ ОБМІНУ ПОЛЬСЬКИХ ПРОВІНЦІЙ АВСТРІЇ
НА СІЛЕЗІЮ В 1806–1807 рр.**

У жовтні 1806 р. уславлена в XVIII ст. перемогами Фрідріха II пруська армія зазнала нищівної поразки в битвах з французами під Йеною та Ауерштадтом, австрійська імперія нарешті позбулася своєї одвічної суперниці – Пруссії – в боротьбі за гегемонію у Центральній Європі. Пруське королівство розвалювалося, його найважливіші провінції були окуповані французькими військами. Проте це не викликало в австрійських політиків особливого оптимізму, бо кожний наступний воєнний тріумф Наполеона віщував ще глибшу зовнішньополітичну ізоляцію імперії Габсбургів, яка стала наслідком невдалих війн з Францією наприкінці XVIII–на початку XIX ст.

Уже 23 жовтня 1806 р. австрійський посол у Парижі граф Клеменс-Венцель-Лотар Меттерніх повідомляв віце-канцлера Австрійської імперії графа Йоганна-Філіппа Стадіона, що Наполеон плекає плани докорінної політичної реорганізації Центральної Європи. За його словами, французький імператор мав на меті розчленувати Пруссію на декілька залежних від Франції володінь, найвагомішу роль серед яких відводив Польщі, яку хотів створити на основі привласненої Пруссією частини Речі Посполитої. У французькому міністерстві закордонних справ, повідомляв К.-В.-Л.Меттерніх, за наказом Наполеона розпочалися також статистичні підрахунки стосовно можливості обміну польських провінцій Австрії* на частину пруських володінь, передусім на загарбану в Габсбургів ще в 1741 р. Фрідріхом II Сілезію¹.

К.-В.-Л.Меттерніх писав, що отримав цю конфіденційну інформацію від високопоставленого чиновника міністерства закордонних справ Франції, однак імені його не назвав. Ймовірно, цією особою був директор політичного департаменту згаданого відомства д'Отреві, котрий того ж дня (що навряд чи можна вважати простим збігом) у своєму меморандумі міністрові закордонних справ Шарлю-Морісові Талейрану виклав докладний проект створення Польського королівства з пруських та австрійських провінцій, причому останні він пропонував обміняти на Сілезію та, можливо, Венецію. В майбутньому до цього королівства шляхом дипломатичної угоди з Туреччиною було би приєднано Волощину та Молдавію, а внаслідок війни – й польські володіння Росії. Головним геополітичним ефектом запропонованого плану д'Отреві вважав залучення Польського королівства до складу антиавстрійського бар'єру, який би охопив імперію Габсбургів по всіх її кордонах і відокремив від Росії².

* Поняттям “польської провінції Австрії” у міжнародній політиці кінця XVIII–початку XIX ст. окреслювались приєднані Габсбургами за першим (1772 р.) та за третім (1795 р.) поділами Речі Посполитої території – Стара (Східна) та Нова (Західна) Галичина з містом Краків.

¹ *Grunwald C.* Metternich. London, 1953. P.31; *Halicz E.* Austria wobec problemu polskiego i genezy Księstwa // *Halicz E.* Geneza Księstwa Warszawskiego. Studia historyczne. Warszawa, 1962. S.52.

² *Driault E.* Napoléon et l'Europe. 3: Tilsit. France et Russie sous le Premier Empire: la question de Pologne (1806–1809). Paris, 1917. P.68–69.

У Відні передбачали такий несприятливий розвиток міжнародної ситуації ще задовго до французько-пруської війни. Так, у липні 1806 р. близький до урядових кіл публіцист Фрідріх фон Гентц, зважаючи на підкреслений інтерес французького імператора до польського питання, писав у меморандумі “Про способи покласти кінець нещастям і загрозам в Європі на основі принципів всезагального миру”, що домогтися відбудови Польської держави в умовах війни з Пруссією Наполеон зможе лише за згодою Австрії. Відтак він припускав, що для отримання цієї згоди імператор найімовірніше запропонує віденському двору обмін Старої та Нової Галичини на континентальні володіння Туреччини³.

У листопаді 1806 р., коли французькі війська окупували прилеглі до Галичини польські володіння Пруссії, австрійський уряд зрозумів, що наближається той момент, коли Наполеон змушений буде розкрити свої наміри щодо польських провінцій Габсбургів. У цей час засновані на непідтверджених даних чутки, які долали відстані швидше, ніж дипломатичні кур’єри, змушували уряди держав, які поділили Річ Посполиту, припускати, що Наполеон ось-ось проголосить відновлення Польської корони і намагатиметься домовитись з Австрією про обмін її польських провінцій. Так, 23 листопада відомий польський дипломат на службі Росії і водночас магнат, який, між іншим, володів маєтками в Галичині, Адам Чарториський писав у меморандумі до імператора Олександра І: “Громадська думка заповідає близьке відновлення Польського королівства. Слід очікувати, що Бонапарт візьме його корону для себе самого або ж передасть трон своєму братові Жерому разом з рукою принцеси Августи Саксонської, визнаної [польською конституцією 1791 р. – В. А.] спадкоємицею Польщі... Говорять, що Австрії буде повернено пруську Сілезію разом з кількома іншими районами у Німеччині, що послужать рівновагою за обидві Галичини, які віденський двір передасть у розпорядження Франції”⁴.

Австрійський уряд турбували не стільки ці непевні поголоси й агентурні донесення про глибинну активність у надрах французької дипломатичної машини, скільки реальні факти, передовсім інспіровані Наполеоном звернення легендарних ватажків польських легіонів Генріка Домбровського та Юзефа Вибіцького до співвітчизників із закликком повстати проти гнобителів (без локалізації цього заклику лише володіннями Пруссії) та посилення опозиційних настроїв серед галицької шляхти під впливом поширення повстанського руху у Великопольщі⁵. За цих обставин австрійці не могли не припускати, що французи планують захопити Галичину силою, попередньо спровокувавши тут польське повстання.

27 листопада 1806 р. Й.-Ф.Стадіон мав розмову з французьким послом у Відні генералом Антуаном-Франсуа Андреоссі з метою з’ясування планів французів щодо відбудови Польщі та загрози з боку польського національного руху для австрійського панування в Галичині⁶. Французький дипломат запевнив віце-канцлера, що Наполеон не має ворожих намірів щодо польських провінцій Австрії. Принагідно А.-Ф. Андреоссі наголосив, що у випадку, якщо б австрійський уряд мав труднощі в забезпеченні контролю за Галичиною, французький імператор охоче погодиться об-

³ Aus dem Nachlasse Friedrichs von Gentz. / Hrsg. von A. Prokesch-Osten. Wien, 1868. Bd.2. S.28–29.

⁴ Biblioteka Czartoryskich w Krakowie. Oddział rękopisów. Sygn. 5229, k.18

⁵ Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів. Ф.43 (Юзефа Дверницького). Спр.253. Арк.12, 16.

⁶ Львівський історичний музей. Відділ рукописів. Спр.152. Арк.124.

мінати її на пруську Сілезію. Але, за словами посла, цей обмін може бути здійснено лише за бажання Австрії⁷.

Таким чином, у французько-австрійських відносинах вперше було обережно порушено питання про обмін Галичини на Сілезію. Зробити цю пропозицію австрійському урядові мав А.-Ф.Андреоссі, якого зобов'язував лист Ш.-М.Талейрана від 18 листопада, в якому, зокрема, підкреслювалося, що ця ініціатива у жодному випадку не повинна мати офіційного характеру, оскільки йшлося передусім про зондування позиції віденського кабінету. Саме тому А.-Ф.Андреоссі повинен був, лише “злегка торкаючись справи”, вказати Й.-Ф.Стадіону на переваги, які б отримала Австрія в результаті обміну відсталой в економічному розвитку та погано захищеної Галичини на високорозвинену й сильно фортифіковану Сілезію⁸.

Відомо, що сам Ш.-М.Талейран, який не приховував своїх симпатій до Австрії й зневаги до поляків, не схвалював ідеї обміну Галичини на Сілезію. На думку французького історика А.Ерну, вирішальна роль у зацікавленні Наполеона цією дипломатичною ініціативою належала державному секретареві Г.Маре, який мав репутацію найпопліднішого в оточенні імператора захисника інтересів поляків⁹.

Наполеон, який усвідомлював вигоду Франції в обміні польських провінцій Австрії на Сілезію, погоджуючись з Ш.-М.Талейраном, водночас не бажав категорично ставити це питання у відносинах з нейтральним Віднем. Французький імператор знав про здійснювані пруськими та російськими дипломатами спроби залякати віденських можновладців загрозою втрати Австрією Галичини у випадку проголошення французами Польського королівства. Особливо серйозне занепокоєння у французького імператора викликав очікуваний приїзд до Відня спеціального представника російського імператора, корсіканця за походженням, полковника Карла Поццо-ді-Борго, якого Бонапарт ще з часів боротьби за впровадження революційного ладу на рідній Корсіці вважав своїм особистим ворогом. Щоб ударемнити можливі негативні наслідки дипломатичної місії К.Поццо-ді-Борго, 1 грудня 1806 р. Наполеон вислав до австрійської столиці свого ад'ютанта Монтеस्क'є із докладними інструкціями для А.-Ф.Андреоссі. Останній мусив швидше за К.Поццо-ді-Борго зустрітись з Й.-Ф.Стадіоном та імператором Францом I і представити їм основні принципи французької політики щодо Австрії¹⁰.

В інструкції для А.-Ф.Андреоссі Наполеон намагався узгодити два важкопримиримі завдання: по-перше, переконати австрійців у миролюбності намірів французів, по-друге, дати зрозуміти Австрії, що лише її нейтралітет щодо Франції зможе забезпечити цілісність польських володінь Габсбургів. Передусім французький імператор зобов'язав свого посла у Відні представити повстання поляків як закономірний наслідок його війни з Пруссією та Росією. “Вся Польща піднялася. Військові, шляхта, селяни – всі стали солдатами. Не в моїй силі було перешкодити цьому національному вибухові. Зрештою, я ніколи не визнав поділу Польщі, однак підтримуючи повстання у Пруссії та російській Польщі, залишаюсь вірним укладеним договорам й нічого не вчиню супроти австрійської Польщі”. Запевнюючи Австрію в прагненні миру з нею,

⁷ Fournier A. Napoleon I. Eine Biographie. Wien–Leipzig, 1905. Bd.2. S.180.

⁸ Krotoska T. Stosunek Talleyrand'a do sprawy polskiej w dobie I cesarstwa i kongresu Wiedeńskiego (1806–1814). Kraków, 1935. S.49; Lutostanski K. [Presentation:] Les partages de la Pologne et la lutte diplomatique pour l'indépendance. Recueil des actes, traités et documents diplomatiques concernant la Pologne. Paris–Lausanne, 1918. P.247–248.

⁹ Ernouf A. Maret, duc de Bassano. Paris, 1884. P.236–237.

¹⁰ Correspondance de Napoléon Ier. Paris, 1863. T.13. P.710.

Наполеон водночас намагався налякати її – у випадку ймовірного розриву – тим, що за умови виникнення в австрійського імператора труднощів із утриманням його польських підданих у спокої він не виключає можливості вступу французьких військ до Галичини. При цьому французький імператор намагався розбавити цю “ложку дьогтю” “бочкою меду”: “Австрія хоче зберегти Галичину? Я не маю нічого проти цього. Хоче відмовитись від її частини? Я готовий йти їй назустріч у всьому, чого вона бажає”. Щоб прозондувати позицію Австрії, Наполеон зобов’язав А.-Ф.Андреоссі вдруге запропонувати Й.-Ф.Стадіону таємні або відкриті переговори стосовно обміну Галичини на Сілезію¹¹.

Французькій дипломатії вдалося випередити приїзд К.Поццо-ді-Борго в австрійську столицю: Монтеस्क’є прибув туди на два дні раніше, й уже 13 грудня А.-Ф.Андреоссі запевнив Й.-Ф.Стадіона в тому, що Наполеон готовий гарантувати Австрії непорушність її польських володінь й відмовляється від будь-якого втручання у справи австрійської Польщі, залишаючи лише можливість для дипломатичного порозуміння про взаємовигідний обмін Галичини на інші території¹².

Ці запевнення переконали австрійських правителів у тому, що Наполеон, принаймні тимчасово, буде поважати нейтралітет імперії Габсбургів. Це зумовило невдачу дипломатичної місії К.Поццо-ді-Борго. Вже 18 грудня Й.-Ф.Стадіон відхилив пропозиції російського царя про укладення союзу проти Наполеона, формально пославшись на вкрай незадовільний стан армії та фінансів Австрії, підірваних війною з Францією 1805 р. “Якщо здійснимо щось проти Франції, – говорив він російському дипломатові, – ми пропали. Наполеон негайно двигне проти нас усі свої сили, й нам не буде чим захищатись”. Більш відвертим був імператор Франц, який прямо заявив К. Поццо-ді-Борго, що якщо Австрія колись й візьметься за зброю, то зробить це якомога пізніше. “Галичину гарантовано нам Бонапартом”, – підкреслив він, додавши, що, проте, “не завжди слід покладатись на обіцянки останнього”¹³.

Що ж мав на меті імператор французів, торкаючись у відносинах з Австрією проблеми обміну Галичини? Чи йшлося тут головним чином про плани Наполеона стосовно відновлення Польського королівства? Скоріш за все – ні, адже занепокоєння Австрії інтегральністю своїх володінь було настільки явним, що будь-який необережний крок з боку Наполеона міг посіяти в австрійців тінь підозри щодо існування в імператора французів таємного наміру відібрати в них Галичину, а отже, підштовхнути віденський кабінет до оголошення війни Франції¹⁴. Наполеон чудово розумів це. 8 грудня він писав з Познані віце-королю Італії Еженові Богарне: “Я не хочу вступати в суперечність з намірами Австрії. Ви повинні бути миролюбним у ваших газетах, у вашій поведінці й не допускати до публікації у пресі жодних чуток, які могли б занепокоїти цю державу”¹⁵.

Безперечно, питання обміну Галичини у французько-австрійських відносинах 1806–1807 рр. мало значно глибший підтекст. Підносячи це питання до рангу міжнародної проблеми і намагаючись зберегти у таємниці від польських патріотів зроблений ним Австрії пропозиції обміну Галичини на Сілезію, Наполеон керувався передусім власними імперськими інтересами. Учасник воєнної кампанії 1806–1807 рр. генерал

¹¹ *Lutostanski K.* [Presentation:] Les partages de la Pologne et la lutte diplomatique pour l'indépendance. Recueil des actes, traités et documents diplomatiques concernant la Pologne. Paris–Lausanne, 1918. P.250.

¹² *Сорель А.* Европа и Французская революция. Пер. с фр. Санкт-Петербург, 1908. Т.7. С.111.

¹³ *Васильчиков А.* Семейство Разумовских. Санкт-Петербург, 1887. Т.4. Ч.2. С.290–291.

¹⁴ *Dumas M.* Campagnes de 1806 et 1807. Paris–Hambourg, 1824. Т.2. P.87.

¹⁵ Correspondance de Napoléon I. P.66–67.

Мат'є Дюма підкреслював, що польське питання, зокрема проблема обміну Галичини, було для Наполеона лише одним із засобів, за допомогою яких він намагався не допустити виступу Австрії на боці антифранцузької коаліції. Саме це завдання, а не відновлення Польщі, й було головною метою французьких дипломатів у Відні¹⁶.

Значення обміну Галичини на Сілезію визначалося для Наполеона передусім логікою його боротьби з Пруссією: цією комбінацією він мав на меті загострити традиційні австро-пруські суперечності щодо Сілезії. Перехід Сілезії під контроль Відня означав би, по-перше, фактичний вступ Австрії у війну з Пруссією на боці Франції та її участь у планованому Наполеоном поділі Пруського королівства¹⁷, а, по-друге, дав би змогу Наполеону відтягнути звідси до Польщі 30-тисячний корпус Жерома Бонапарта, який до весни 1807 р. був зв'язаний запеклим опором прусських фортець Козель, Бреслау та Нейсе¹⁸. Розуміючи, чим загрожує їй цей обмін, Пруссія намагалася порушити плани французів контрпропозицією передати "на збереження" нейтральній Австрії свої фортеці у Сілезії. Однак австрійський уряд не зацікавився цим проектом, передусім через своє давнє суперництво з Пруссією. Австрійські політики вважали, що чим довше триватиме боротьба Пруссії з Францією, тим більше виснажуються обидві воюючі сторони й, відповідно, зростатиме сила й міжнародна роль Австрії¹⁹.

Важливим наслідком обміну Галичини на Сілезію для Франції могли стати також ті переваги, які б вона одержала внаслідок участі Галичини на її боці у війні проти Росії: французи не лише поповнили би свою армію і забезпечили її провіантом, а й отримали б доступ у внутрішні провінції своєї суперниці і могли б при бажанні організувати польське повстання на Правобережній Україні. Одночасно це дало б змогу Франції розділити Австрію та Росію "польським бар'єром" й практично не допустити укладення їхнього союзу²⁰.

Всі ці наміри були очевидними для австрійського керівництва. Обмін Галичини на Сілезію був не вигідним для нього з різних міркувань. Передусім, двомільйонне населення Сілезії не могло компенсувати втрати провінцій з п'ятимільйонним населенням. На думку сучасного німецького історика Гельмута Росслера, за мирних обставин Австрія можливо й погодилася б на цей обмін, який міг компенсувати їй значні територіальні втрати німецьких володінь, що стали наслідком останньої війни з Францією. У цьому випадку Сілезія створила би єдиний військовооборонний комплекс з Богемією та Моравією. Але під час війни 1806–1807 рр. вирішальним аргументом австрійського уряду в відхиленні ним пропозиції обміну Галичини на Сілезію стало усвідомлення того, що наслідком відмов від польських провінцій було б створення Наполеоном васальної щодо Франції Польської держави, яка б відокремила Австрію від Росії. Водночас здійснений зі згоди Пруссії обмін Галичини на Сілезію надовго зіпсував би відносини Відня з пруським двором, який міг піти на союз з Наполеоном²¹. Власне пропозиція Наполеона про обмін Галичини на Сілезію нагадувала австрійським політикам нещодавній підступний маневр французького імперат-

¹⁶ Dumas M. Campagnes de 1806 et 1807. P.53.

¹⁷ Sommerfeld G. Die preußischen-österreichische Politik des Jahres 1807 // Forschungen zur Brandenburgischen und Preußischen Geschichte. Leipzig, 1905. Bd.18. S.542.

¹⁸ Campagne des armées françaises en Prusse, en Saxe, en Pologne etc. sous le commandement de S.M. l'Empereur et Roi en 1806 et 1807. Paris, 1807. T.4. P.243, 270.

¹⁹ Fournier A. Napoleon I. S.180.

²⁰ Lacour-Gayet G. Talleyrand et la Pologne // La Pologne (Paris). 1926. № 11. P.39.

²¹ Rössler H. Graf Johann Philipp Stadion. Napoleons deutscher Gegenspieler. Wien-München, 1966. Bd.1. S.267.

ора щодо Пруссії: на початку 1806 р. Наполеон запропонував Пруссії приєднати зв'язаний династичною унією з Великобританією Ганновер. Прийнявши цю пропозицію, Пруссія опинилася у повній зовнішньополітичній ізоляції й всього через півроку стала легкою жертвою завойовника²².

Тому під час війни 1806–1807 рр. австрійський уряд прагнув уникнути ізоляції, в якій міг опинитися на міжнародній арені в результаті задуманого Наполеоном обміну, більше того, він намагався зміцнити свою роль на ній завдяки стратегічно вигідному володінню Галичиною, яка вклинювалася у театр воєнних дій між Францією та пруссько-російською коаліцією, загрожуючи тилам французів. Отже, Австрія робила зусилля за будь-яку ціну ухилитися від розгляду цього небезпечного для себе питання²³. Вже 21 грудня А.-Ф.Андреоссі повідомляв Наполеона, що скоріше за все Австрія відхилить пропозицію обміну²⁴. Він не помилився, оскільки через два дні, 23 грудня, Й.-Ф.Стадіон виклав у розмові з ним негативне ставлення віденського кабінету до цього проекту²⁵.

Зрештою, французькому імператору не залишалось нічого іншого, як змиритися з цією дипломатичною невдачею. Як відзначила дослідниця польської політики Ш.-М.Талейрана Т.Кротоска, відхилення Австрією пропозиції Наполеона не призвело до загострення французько-австрійських стосунків, оскільки питання обміну Сілезії на Галичину було надто незначною проблемою у великих міжнародних комбінаціях французького імператора порівняно із завданням гарантувати сприятливий нейтралітет Габсбургів²⁶.

Незважаючи на категоричну відмову австрійського уряду поступитись Галичиною, Наполеон не бажав так легко відмовлятися від планів її обміну на Сілезію. Це питання знову було порушене ним під час аудієнції австрійському дипломатичному агентові Карлу Сен-Венсану, котрий прибув у Варшаву на початку січня 1807 р.

За дорученням Й.-Ф.Стадіона, К.Сен-Венсан у ставці Наполеона повинен був не просто активно протидіяти будь-яким спробам французів зазіхнути на Галичину, а й, використовуючи офіційні та неофіційні канали, прозондувати позицію французького імператора у питанні про відновлення Польщі²⁷.

Передбачаючи, що К.Сен-Венсана найбільше цікавитиме його ставлення до проблеми відновлення Польщі, Наполеон з самого початку намагався заспокоїти австрійського дипломата запевненнями про відсутність у нього будь-яких ворожих намірів стосовно Галичини²⁸. Про це довідуємося уже з перших донесень К.Сен-Венсана з Варшави, котрий під враженням своєї розмови з Наполеоном, що відбулася 10 січня, спростовував безпідставні, за його словами, поголоси про підготовку французями широкомасштабної змовницької акції поляків у Галичині²⁹. Під час цієї розмови французький імператор знову підтвердив надану ним раніше Австрії гарантію її володіння Галичиною. Назвавши поляків “гарячими головами”, він повідомив К.Сен-Венсана, що відіслав їхні частини від австрійського кордону в Сілезію та на облогу

²² *Mailath J.* Geschichte des Österreichischen Kaiserstaates. Hamburg, 1856. Bd.5. S.280.

²³ *Rüther E.* Napoleon I. und Polen in den Jahren 1806–1812. Hamburg, 1901. T.1. S.15.

²⁴ *Halicz E.* Austria wobec problemu polskiego i genezy Księstwa. S.62.

²⁵ *Lettres inédites de Talleyrand à Napoléon 1800–1809 / Publ. par P. Bertrand.* Paris, 1889. P.288; *Mansuy A.* Jérôme Napoléon et la Pologne en 1812. Paris, 1931. P.27.

²⁶ *Krotoska T.* Stosunek Talleyrand'a do sprawy polskiej. S.49.

²⁷ *Lacour-Gayet G.* Talleyrand et la Pologne. P.40.

²⁸ *Driault E.* La politique orientale de Napoléon. Sebastiani et Gardane (1806–1808). Paris, 1904. P.151.

²⁹ *Jarosiewicz M.* Galicja a sprawa polska (październik 1806– lipiec 1807) // Biblioteka Warszawska. 1912. T.2. S.267–268.

Гданська. Разом з тим Наполеон висловив здивування посиленням озброєнням Австрії та концентрацією її військ у Галичині. Він підкреслив, що в будь-який момент готовий розпочати переговори з австрійським імператором у справі обміну всієї Галичини або її частини³⁰.

Зрештою, це була не остання пропозиція обміну Галичини, зроблена Наполеоном Австрії: наприкінці березня 1807 р., після остаточного краху надій на сепаратний мир з Пруссією чи Росією і до моменту вирішальної воєнної перемоги над ними, він через А.-Ф.Андреоссі запропонував віденському кабінетові як додаток до Сілезії Далмацію, яка відійшла до Франції за Прессбурзьким миром³¹. Про посилений інтерес французького імператора до планів цього обміну свідчить його прагнення прозондувати ставлення населення Сілезії до можливого повернення під владу Австрії. Приймаючи в квітні 1807 р. депутацію Сілезії, Наполеон цікавився, “чи існує ще в Сілезії прихильність до австрійського дому”. Відповідь депутатів була негативною, оскільки, за їхніми словами, Сілезія історично й географічно тісніше зв’язана з Пруссією³².

Незмінно байдужим до всіх пропозицій обміну Галичини на Сілезію залишалося австрійське керівництво. Більше того, австрійці ані на мить серйозно не брали цієї можливості до уваги³³. У травні 1807 р., коли австрійський уряд ухвалив рішення про підготовку до вступу у війну проти Франції і зосередив значні сили в Галичині, Наполеону довелось остаточно відмовитись від ідеї обміну польських провінцій Габсбургів на Сілезію та зробити ставку на негайну перемогу над пруссько-російськими військами, яка й була здобута ним 14 червня 1807 р. під Фрідландом у Східній Пруссії. В укладеному за місяць Тильзітському мирі питання Галичини було замовчане, що свідчило про кон’юнктурний характер його використання французькою дипломатією під час війни. Сілезія залишалася окупованою французькими військами ще понад рік й формально була повернена Наполеоном Пруссії в жовтні 1808 р.

³⁰ *Halicz E.* Austria wobec problemu polskiego i genezy Księstwa. S.62–63.

³¹ *Васильчиков А.* Семейство Разумовских. С. 340; *Fournier A.* Napoleon I. S.180.

³² *Inédites Napoléoniens / Publication par A. Chuquet.* Paris, 1919. T.2. P.27.

³³ *Sommerfeld G.* Die preußischen-österreichische Politik... S.549.